

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรม จริยธรรม ของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

THE FACTORS INFLUENCE TO THE MORAL ETHICS OF THE STUDENT WHO ARE FINISH GRADUATE BACHELOR OF NURSING

วรัญญา แสงพิทักษ์ (Waralya Sangpithak)*

บทคัดย่อ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 4 ปี) ชั้นปีที่ 4 ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ปีการศึกษา 2552 จำนวน 143 คน ซึ่งใช้การสุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจง สามารถเก็บข้อมูลได้ร้อยละ 100 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งตรวจสอบคุณภาพความตรงตามเนื้อหาและค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา พบว่า แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู มีค่าความตรงตามเนื้อหา และค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.87 และ 0.68 ตามลำดับ ส่วนแบบสอบถามคุณธรรม จริยธรรมมีค่าความตรงตามเนื้อหา และค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.91 และ 0.94 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอย แบบ stepwise

ผลการศึกษาวิจัยนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีคุณธรรมจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ ร่องลงมา คือ ความเสียสละ ความขยันหมั่นเพียร และการพึ่งตนเอง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.52 3.41 3.24 และ 3.21 ตามลำดับ และปัจจัยที่มีอำนาจการพยากรณ์ คุณธรรมจริยธรรมเมื่อสำเร็จการศึกษา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ได้แก่ อาชีพมารดา ($\beta = -0.159$) การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล ($\beta = 0.137$) คุณธรรมจริยธรรมก่อนการศึกษา ($\beta = 0.562$) โดยปัจจัยทั้ง 3 สามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณธรรมจริยธรรมเมื่อสำเร็จการศึกษา ได้ร้อยละ 43.5 พบความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (S.E.est) 0.220

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนผู้ใหญ่อ่อนต้น ควรรู้ระดับคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนก่อนพัฒนา จะทำให้การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : คุณธรรม จริยธรรม /ผู้สำเร็จการศึกษา

* พยาบาลวิชาชีพ ชำนาญการ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ

Abstract

The purpose of this study focus on the characteristic of moral , ethics and the valuable factors that influence to graduated student's moral and ethics in 2009. The instrument was a questionnaire with rating scale are used as a tool for gathering the data. The sample were 143 fourth-year undergraduates in regular programs (four –year curriculum) who received bachelor degree of nursing in 2009 at Boromarajonani College of Nursing, Bangkok, selected by purposive sampling. The collection of data was 100 percent. The content validity and reliability value of parenting styles were 0.87 and 0.68 etc. The content validity and reliability value of moral were 0.91 and 0.94 etc. The statistics used for data analysis includes calculations of frequency, percentage, mean, standard deviation and stepwise multiple regression analysis.

The findings revealed that the most of the samples have moral honest, sacrifice, self-reliance and diligence with average of 3.52 3.41 3.24 และ 3.21 respectively. Predictive power of mother's occupation, reasoned parenting , moral and ethics in preeducation state, difference of moral and ethics that effect to moral and ethics after graduation with statistical significant at P value <0 .05. As the result, four parameter predict the moral and ethics after graduation 43.50 percent with standard error of prediction (S.E. _{est}) 0.220.

The recommendations from the research were that the development of moral for student nurse should be the level of moral before the development of moral

Key word : Moral / The student who are finish graduate Bachelr of Nursing

ความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางปฏิบัติควบคู่ไปกับการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 1 มาตรา 6 ที่เน้นการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ส่งผลให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ราชกิจจานุเบกษา, 2542)

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีบทบาทหน้าที่ผลิตบุคลากรสาธารณสุขในวิชาชีพพยาบาล ให้มี

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังคำขวัญที่ว่า “วิชาการดี วิชาชีพเด่น เน้นคุณธรรม” จากคำขวัญดังกล่าว เป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนานักศึกษา โดยเฉพาะคุณธรรมที่เป็นพื้นฐานของวิชาชีพ ได้รับอิทธิพลของสังคมมากกว่าอิทธิพลของพันธุกรรม ได้แก่ การเลียนแบบ การลอกแบบ การอบรมสั่งสอน และเกิดจากการสร้างจริยธรรมของตนเอง นอกจากนั้นแล้ว ความกลัว ความต้องการ และความมีปัญญา ก็เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดจริยธรรมขึ้นในบุคคลได้เช่นกัน (ศิริพร พูลรักษ์.2539; สมบูรณ์ ชิตพงษ์. 2544) ถือว่า คุณธรรมเป็นประเด็นที่ต้องพัฒนา โดยวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งกำเนิดคุณธรรม จริยธรรม ทั้งการอบรมสั่งสอน การสร้างจริยธรรมจากสถานการณ์จริง การเสริมสร้างปัญญาผู้คิดต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นการขัดเกลา นักศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ให้มี

คุณลักษณะของวิชาชีพพยาบาล ซึ่งจัดว่าเป็นผู้ที่มิวินัยในตนเองสูงจะมีความรับผิดชอบสูง มีความวิตกกังวลน้อย มีความอดทนมาก มีเหตุผลของตนเอง มีความยืดหยุ่นในความคิดและพฤติกรรมสังคม และมีสุขภาพดีกว่าผู้ที่ขาดวินัยในตนเอง (กนกวรรณ วิวัฒนธนะศิษฐ์, 2545) ถือว่าวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเอง การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการเสียสละแก่ผู้รับบริการทั้งกายและจิต ผู้วิจัยเกิดคำถามว่าระยะเวลา 4 ปี ที่นักศึกษาได้รับการเรียนรู้ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งจากวิชาการ กิจกรรมทั้งในและนอกสถาบันนั้น สามารถส่งผลต่อการบ่มเพาะนักศึกษาให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมได้หรือไม่ ทำให้วิทยาลัยได้รับทราบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาสามารถนำผลการวิจัยมาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนและกิจกรรมนอกชั้นเรียน ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเสนองานวิจัยเพื่อศึกษา คุณธรรม จริยธรรม ของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะคุณธรรม จริยธรรม ของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรม จริยธรรม ของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้าน อายุ เกรดเฉลี่ย อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้ การอบรมเลี้ยงดู คุณธรรมจริยธรรมก่อนสำเร็จการศึกษา มีอิทธิพลต่อการมีคุณธรรมจริยธรรมของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการทบทวนวรรณกรรมในตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล ส่วน ตัวแปรคุณธรรม

จริยธรรมศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (1943 อ้างถึงใน กรมวิชาการ, 2541) ที่มีความเชื่อว่า มนุษย์มีความดีและมีคุณค่าการยอมรับ ถ้าสิ่งแวดล้อมเอื้ออำนวย แรงจูงใจของมนุษย์และกระบวนการพัฒนาไปสู่สัจจะแห่งตนเป็นลำดับขั้นตั้งขึ้น ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ ขั้นความต้องการได้รับความนับถือยกย่อง และขั้นครองคุณธรรม คือค่านิยมสูงสุดของมนุษย์ ที่มีความรักและศักดิ์ศรีในตน วินัย มีจริยธรรม และมีประสิทธิผลในการดำเนินชีวิต และอาชีพ และทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมของ ศ. ดร. ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2543) ที่เชื่อว่าบุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 คือ ด้านสติปัญญา ประสบการณ์ทางสังคม สุขภาพจิต ในปริมาณที่สูงพอเหมาะกับอายุ จึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 ประการ ได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรม มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง ความเชื่ออำนาจในตน แรงจูงใจไม่ล้มฤทธิ์ และทัศนคติ คุณธรรม และค่านิยมที่ล้าต้นของต้นไม้ โดยที่จิตทั้ง 5 ลักษณะนี้จะพัฒนาโดยอัตโนมัติ ฉะนั้นจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ จึงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดี และของคนเก่งนั่นเอง นอกจากนี้จิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการที่รากนี้ อาจเป็นสาเหตุร่วมกับจิตลักษณะ 5 ประการที่ลำต้น หากบุคคลมีพื้นฐานทางด้านจิตใจเป็นปกติและได้รับประสบการณ์ทางสังคมที่เหมาะสม บุคคลนั้นก็จะสามารถพัฒนาโดยธรรมชาติ การวิจัยครั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อศึกษาคุณธรรม จริยธรรมของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตและปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดคุณธรรม จริยธรรมที่เป็นพื้นฐานผู้สำเร็จการศึกษาพึงมีตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 1 มาตรา 6

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบบรรยายเชิงทำนาย (Descriptive Predictive Research) เพื่อศึกษาคุณธรรม จริยธรรมและปัจจัยการทำนายคุณธรรม จริยธรรม ของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ประจำปีการศึกษา 2552 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ จำนวน 143 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สำเร็จการศึกษา ประกอบด้วย เพศ อายุ ค่าใช้จ่ายต่อเดือน อาชีพของบิดามารดา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู ดัดแปลงจากแบบสอบถามของว้าวาน มูลสถาน (2523) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating scale) 6 ระดับ คือ บ่อยครั้งที่สุด บ่อยครั้ง ค่อนข้างบ่อยครั้ง ค่อนข้างน้อยครั้ง น้อยครั้ง น้อยครั้งที่สุด ซึ่งมีคะแนน ระหว่าง 1 คะแนน ถึง 6 คะแนน จำนวน 20 ข้อ มีค่าคะแนนระหว่าง 20-120 คะแนน แบ่งเป็น 3 แบบ ได้แก่ แบบรักสนับสนุนมีค่าคะแนนระหว่าง 6 คะแนน ถึง 36 คะแนน ผู้ตอบที่ได้ คะแนนสูงกว่าแสดงว่าผู้ตอบได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่า แบบมีเหตุผล มีค่าคะแนนระหว่าง 8 คะแนน ถึง 48 คะแนน ผู้ตอบที่ได้ คะแนนสูงกว่าแสดงว่าผู้ตอบได้รับการเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลมากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่าและ แบบปล่อยปละละเลย มีค่าคะแนนระหว่าง 6 คะแนน ถึง 36 คะแนน ผู้ตอบที่ได้ คะแนนสูงกว่าแสดงว่าผู้ตอบได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่า แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูมีความตรงตามเนื้อหา (Content validity) เท่ากับ 0.87 และค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) เท่ากับ 0.68

ตอนที่ 3 แบบสอบถามคุณธรรม จริยธรรม ดัดแปลงจากแบบสอบถามของประพรทิพย์ คุณากรพิทักษ์ (2547) และพิณทิพย์ วังเกล็ดแก้ว (2547) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ คือ บ่อยครั้งที่สุด ค่อนข้างบ่อย ค่อนข้างน้อยครั้ง น้อยครั้งที่สุด ซึ่งมีคะแนน ระหว่าง 1 คะแนน ถึง 4 คะแนน จำนวน 52 ข้อ รวมเป็นค่าคะแนนระหว่าง 52-208 คะแนน แบ่งเป็นด้านความมีวินัยในตนเอง มีข้อความแสดงถึงความมีวินัย จำนวน 9 ข้อ มีคะแนนระหว่าง 9 คะแนน ถึง 54 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีวินัยในตนเองสูงกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่าด้านความรับผิดชอบ มีข้อความแสดงถึงความรับผิดชอบ จำนวน 11 ข้อ มีค่าคะแนน ระหว่าง 11 คะแนน ถึง 44 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่า ด้านความซื่อสัตย์ มีข้อความแสดงถึงความซื่อสัตย์ จำนวน 8 ข้อ มีค่าคะแนนระหว่าง 8 คะแนน ถึง 32 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีความซื่อสัตย์สูงกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่า ด้านความเสียสละ มีข้อความแสดงถึงความเสียสละ จำนวน 8 ข้อ มีค่าคะแนน ระหว่าง 8 คะแนน ถึง 32 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีความเสียสละสูงกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่า และด้านความพึ่งตนเอง มีข้อความแสดงถึงความพึ่งตนเอง จำนวน 9 ข้อ มีค่าคะแนนระหว่าง 9 คะแนน ถึง 36 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีความพึ่งตนเองสูงกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่า แบบสอบถามคุณธรรม จริยธรรมมีความตรงตามเนื้อหา (Content validity) เท่ากับ 0.91 ค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการเสนอโครงร่างการวิจัยผ่านคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย เมื่อได้รับการอนุญาตให้ดำเนินการวิจัยจึงได้ประสานงานกับอาจารย์ประจำชั้น นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2549 เพื่อนำเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล การอบรมเลี้ยงดู และคุณธรรมจริยธรรมก่อนสำเร็จการศึกษาและติดตามพฤติกรรมนักศึกษา

2. เมื่อนักศึกษาศึกษาเรียนรู้หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตครบ 4 ปีในปีการศึกษา 2552 ผู้วิจัยประสานงานอาจารย์ประจำชั้น เพื่อพบนักศึกษา ชั้นปีที่ 4

3. ผู้วิจัยพบนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและอธิบายให้นักศึกษาทราบว่าคำตอบแบบสอบถามไม่มีผลใดๆ ต่อการสำเร็จการศึกษา โดยพบว่านักศึกษาทุกคนยินดีเข้าร่วมการวิจัย นอกจากนี้ยังอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามต่างๆ และให้หัวหน้าชั้นรวบรวมแบบสอบถามคืนภายใน 2 สัปดาห์

4. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลจากแบบวัดทั้งหมด ในการวิจัยครั้งนี้ได้ส่งแบบวัด จำนวน 143 ฉบับ และได้รับตอบกลับมา จำนวน 143 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล การอบรมเลี้ยงดู และคุณธรรมจริยธรรม ด้วยวิธีการหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. วิเคราะห์ปัจจัยทำนายคุณธรรม จริยธรรม

ของผู้สำเร็จการศึกษา ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) แบบ stepwise

ผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย 87.4% มีอายุเฉลี่ย 22 ปี ($SD=0.46$) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยตลอด 4 ปี เท่ากับ 2.34 ($SD=0.595$) อาชีพของบิดาและมารดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม (36.4% และ 43.4% ตามลำดับ) รายได้ต่อเดือนขณะกำลังศึกษา เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 3,525.87 บาท ($SD = 1.255$) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล (35.92%) รองลงมา คือการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน (38.97%) และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (25.10%) และคุณธรรม จริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างทั้งก่อนสำเร็จการศึกษาและเมื่อสำเร็จการศึกษา ด้านที่สูงที่สุด คือ ความซื่อสัตย์ รองลงมา คือ ความเสียสละ

ปัจจัยที่มีอำนาจการพยากรณ์ คุณธรรมจริยธรรมเมื่อสำเร็จการศึกษา ได้แก่ อาชีพมารดา ($Occm_1$) การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล (Reason) คุณธรรมจริยธรรมก่อนการศึกษา (Preethic) ที่มีผลต่อคุณธรรมจริยธรรมเมื่อสำเร็จการศึกษา (Y) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 1 โดยตัวแปรทั้งสามร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมจริยธรรมเมื่อสำเร็จการศึกษา ได้ร้อยละ 43.5 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ($S.E._{est}$) 0.219 และสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 1.192 + (-0.154) Occm_1 + 0.071 Reason + 0.523 Preethic$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Zr = -0.159 Occm_1 + 0.137 Reason + 0.562 Preethic$$

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์ของอาชีพมารดา (Occm1) การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล (Reason) คุณธรรมจริยธรรมก่อนการศึกษา (Preethic) ที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมเมื่อสำเร็จการศึกษา (Y)

ตัวแปร พยากรณ์	R	R ²	Adjusted R ²	b	S.E. _{est}	β	t	Sig
Occm ₁	.187	.035	.035	-.154	.062	-.159	-.2.498	.014**
Reason	.420	.176	.141	-.071	.036	.137	1.938	.055*
Preethic	.659	.435	.258	.523	.066	.562	7.972	.000***

a = 1.192 S.E._{est} Y = .220

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลคุณธรรม จริยธรรมของผู้สำเร็จการศึกษาวិทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2552 มีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย อายุ เกรดเฉลี่ย อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้ การอบรมเลี้ยงดู คุณธรรม จริยธรรม มีอำนาจทำนายคุณธรรมจริยธรรมของผู้สำเร็จการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า อาชีพมารดา (Occm₁) การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล (Reason) คุณธรรม จริยธรรมก่อนการศึกษา (Preethic) ที่มีต่อคุณธรรม จริยธรรมเมื่อสำเร็จการศึกษา (Y) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้งสามร่วมกันพยากรณ์คุณธรรมจริยธรรมเมื่อสำเร็จการศึกษา ได้ร้อยละ 43.5 แสดงให้เห็นว่า อายุ เกรดเฉลี่ย อาชีพบิดา ไม่มีอิทธิพลในการพยากรณ์คุณธรรม จริยธรรมเมื่อสำเร็จการศึกษา เมื่อพิจารณาอายุที่ไม่มีอิทธิพลในการพยากรณ์คุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับชมพูนุท ศรีเสาวลักษณ์ (2530) ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนกลางที่ 11/7 กรุงเทพมหานคร พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและแบบไม่ใช้เหตุผลไม่มีความ

สัมพันธ์กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในนักเรียนอายุ 16 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แต่ไม่สอดคล้องกับนักเรียนอายุ 12 ปี และ 14 ปี การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และการอบรมเลี้ยงดูแบบไม่ใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์ทางลบกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในนักเรียนอายุ 12 ปี และ 14 ปี

เมื่อพิจารณาอาชีพบิดาไม่มีอิทธิพลในการพยากรณ์คุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับการศึกษาของวิวาห์วัน มูลสถาน (2523) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีวินัยในตนเอง พบว่า อาชีพของพ่อแม่และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด กวดขัน ไม่มีความสัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 สอดคล้องกับ สุนันท์ พรหมดี (2540) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมผิดระเบียบวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู และมีสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน พบว่า นักเรียนที่ได้รับวิธีการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน แบบปล่อยปละละเลย มีพฤติกรรมผิดระเบียบวินัยไม่แตกต่างกัน และนักเรียนชายมีพฤติกรรมผิดระเบียบ

วินัยมากกว่านักเรียนหญิง อย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับนรยศ ไชยศิริพรหม (2545) ได้ศึกษาเรื่อง ลักษณะบุคลิกภาพและตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อศึกษาลักษณะบุคลิกภาพและตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2544 จำนวน 381 คน ผลการวิจัยพบว่า นิสิตปริญญาตรีที่มีลักษณะบุคลิกภาพ อาชีพของบิดามารดาและรายได้ของบิดามารดาแตกต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับภคธ เทียนเพิ่มพูน (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนนายร้อยตำรวจ ผลการวิจัยพบว่า อายุ ภูมิสำเนา อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้ครอบครัว และเหตุผลของการมาเป็นตำรวจที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้นักเรียนนายร้อยตำรวจแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาเกรตเจลิย (ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน) ไม่มีอิทธิพลในการพยากรณ์คุณธรรม จริยธรรมไม่สอดคล้องกับอนุศักดิ์ จินดา (2548) ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสระบุรี ผลวิจัยอิทธิพลทางตรงของตัวแปรสาเหตุต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การอบรมเลี้ยงดู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการรับข่าวสารจากสื่อสารมวลชน ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมผ่าน ลักษณะมุ่งอนาคต ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และการอบรมเลี้ยงดู แต่สอดคล้องกับอุบลรัตน์ โพธิ์โกสุม (2524) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความซื่อสัตย์ของเด็กไทย พบว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันจะมีความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 สอดคล้องกับ นรยศ ไชยศิริพรหม (2545) ได้ศึกษาเรื่อง ลักษณะบุคลิกภาพและตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อศึกษาลักษณะบุคลิกภาพและตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2544 จำนวน 381 คน ผลการวิจัยพบว่า นิสิตปริญญาตรีที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับจากรูวรรณ พานทอง (2536) ที่พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ มีเหตุผลเชิงจริยธรรมที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยพบว่า อาชีพมารดา ($Occm_1$) การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล (Reason) คุณธรรมจริยธรรมก่อนการศึกษา (Preethic) ที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมเมื่อสำเร็จการศึกษา (Y) มีอำนาจการพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ สติดาพร คำสัด (2546) ศึกษาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกัน มีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตมีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำ ความอดทน และความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสามารถพยากรณ์พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองร่วมกับปัจจัยอื่นดังการศึกษาของ วิวาหวัน มูลสถาน (2523) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีวินัยในตนเอง พบว่า ตัวพยากรณ์ทุกตัว ได้แก่ จำนวนพี่น้อง ลำดับการเกิด สถานภาพสมรสของพ่อแม่ ระดับการศึกษาของพ่อแม่ อาชีพของพ่อแม่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย สามารถร่วมพยากรณ์ความมีวินัยในตนเองได้ และมีอำนาจใน

การพยากรณ์ ร้อยละ 14.95 และตัวพยากรณ์ที่ส่งเสริมความมีวินัยในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ระดับการศึกษาของแม่ อาชีพของแม่ และสถานภาพสมรสของพ่อแม่ ซึ่งสอดคล้องกับสุภาวดี สองเมือง (2546) ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยรวมด้านความซื่อสัตย์ ด้านความกตัญญูต่องาน ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความมีเหตุผลและด้านความเสียสละ มากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและแบบปล่อยปละละเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับ บุญสม โพธิ์เงิน (2537) พบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน จะมีคุณธรรมด้านความสามัคคี ความเสียสละ การให้อภัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นและความเห็นอกเห็นใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจจะมีคุณธรรมทั้ง 6 ด้านดังกล่าวมากกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรือรับจ้าง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุฬาลักษณ์ เรืองณรงค์ (2537) ที่ได้ศึกษาค่านิยมด้านจริยธรรมของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคใต้ โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2536 ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ รวม 580 คน พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ผู้ปกครองมีอาชีพหลักแตกต่างกัน มีค่านิยมด้านจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สอดคล้องกับการศึกษาของ ของ นริศรา ริชาร์ดสัน (2546) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเสียสละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 235 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของวัดธาตุทอง พบว่า อาชีพรับจ้างมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความเสียสละ อย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่.01 ดังผลการวิจัยครั้งนี้ที่อาชีพมารดา การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล คุณธรรมจริยธรรมก่อนการศึกษา ที่มีผลต่อคุณธรรมจริยธรรมเมื่อสำเร็จการศึกษา (Y)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม แก่เยาวชนผู้ใหญ่ตอนต้น ควรรู้พื้นฐานของคุณธรรมจริยธรรมของวัยนั้นก่อนที่พัฒนา จะทำให้การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมมีประสิทธิภาพ

2. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนควรมีการจัดกิจกรรมที่สอดแทรกการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาโดยเฉพาะความมีวินัยในตนเองและความรับผิดชอบ นอกจากนี้สามารถจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนด้วยการเข้าค่ายฝึกวินัย ค่ายจิตอาสาพัฒนาสิ่งแวดล้อมสามารถเสริมสร้างความมีวินัยและความรับผิดชอบแก่เยาวชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรมีการติดตามวัดคุณธรรม จริยธรรม ตามรายชั้นปี พร้อมทั้งบันทึกกิจกรรมที่นักศึกษาแต่ละบุคคลได้ร่วม โดยต้องรู้ว่ากิจกรรมนั้นก่อให้เกิดคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์

2. ควรขยายกลุ่มตัวอย่างนอกเหนือหน่วยงาน โดยกระจายให้ครอบคลุมทั่วประเทศ จะทำให้ทราบถึงคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมแก่วิชาชีพและได้สิ่งที่มีอิทธิพลพยากรณ์ต่อคุณธรรมจริยธรรมนำสู่การสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

3. ควรมีบันทึกประสิทธิภาพการทำกิจกรรมและการสนทนากลุ่มตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ

4. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆ นอกเหนือจากการวิจัยในครั้งนี้ เช่น ศึกษาตัวแปรทางจิต ได้แก่ การควบคุมตน ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นต้น ตัวแปรสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย การศึกษาก่อนอุดมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ วิวัฒน์ธนิศย์. (2545). การศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการวัดผลการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). กรอบความคิดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- จารุวรรณ พานทอง. (2536). การเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์. ปรินญาณพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จุฬาลักษณ์ เรืองณรงค์. (2537). การศึกษาค่านิยมด้านจริยธรรม ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในภาคใต้. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการอุดมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- ชมพูนุท ศรีเสาวลักษณ์. (2530). การอบรมเลี้ยงดูกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางที่ 11/7 กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาการศึกษาและแนะแนว. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2543). ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม: การวิจัยและพัฒนาบุคคล. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นริศรา ริชาร์ดสัน. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเสียสละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดธาตุทอง เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร สารนิพนธ์ ปรินญาณการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นรยศ ไชยศรีพรหม. (2545). ลักษณะบุคลิกภาพและตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นภดล เทียนเพิ่มพูล. (2546). การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนนายร้อยตำรวจ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- บุญสม โพธิ์เงิน. (2537). คุณธรรมในการอยู่ร่วมกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก. ปรินญาณพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาการแนะแนว. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ประพรทิพย์ คุณากรพิทักษ์. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรม วินัยใน ตนเองของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ราชกิจจานุเบกษา.(2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 สืบค้น 28 กรกฎาคม 2554,จาก <http://www.sesa10.go.th/sesa10/data/mar55/2.pdf>.
- วิาวหวัณ มูลสถาน.(2523). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีวินัยในตนเอง. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ศิริพร พูลรักษ์. (2539). การเปรียบเทียบรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเด็กและวัยรุ่น. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนันท์ พรหมดี. (2540). การเปรียบเทียบพฤติกรรมผิดระเบียบวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่นที่ได้รับการเลี้ยงดูและมีสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุภาวดี สองเมือง. (2546). การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมบูรณ์ ชิตพงศ์. (2544). การวัดและประเมินด้านคุณธรรมจริยธรรม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถิตาพร คำสด. (2546). การศึกษาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการอุดมศึกษา.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุบลรัตน์ โพธิโกสม. (2524). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความซื่อสัตย์ของเด็กไทย. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อนุศักดิ์ จินดา. (2548). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสระบุรี. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .